

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 33 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt uchwały:

- w sprawie upamiętnienia 100. rocznicy urodzin Tadeusza Konwickiego.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem uchwały upoważniamy pana posła Krzysztofa Mieszkowskiego.

(-) Piotr Adamowicz; (-) Paweł Bliźniuk; (-) Mateusz Bochenek; (-) Marek Jan Chmielewski; (-) Alicja Chybicka; (-) Janusz Cichoń; (-) Joanna Frydrych; (-) Konrad Frysztak; (-) Krzysztof Gadowski; (-) Kinga Gajewska; (-) Krzysztof Grabczuk; (-) Krzysztof Habura; (-) Łukasz Horbatowski; (-) Patryk Jaskulski; (-) Dominik Jaśkowiec; (-) Piotr Kandyba; (-) Iwona Karolewska; (-) Ewa Kołodziej; (-) Urszula Koszutska; (-) Iwona Maria Kozłowska; (-) Iwona Małgorzata Krawczyk; (-) Wojciech Król; (-) Katarzyna Królak; (-) Adam Krzemiński; (-) Piotr Lachowicz; (-) Stanisław Lameczyk; (-) Bożena Lisowska; (-) Alicja Łepkowska-Gołaś; (-) Magdalena Łośko; (-) Alicja Łuczak; (-) Dorota Marek; (-) Paweł Masełko; (-) Jerzy Meysztowicz; (-) Krzysztof Mieszkowski; (-) Grzegorz Napieralski; (-) Jacek Niedźwiedzki; (-) Małgorzata Niemczyk; (-) Jolanta Niezgodzka; (-) Tomasz Piotr Nowak; (-) Paweł Papke; (-) Karolina Pawliczak; (-) Małgorzata Pępek; (-) Krzysztof Piątkowski; (-) Lucjan Marek Pietrzczyk; (-) Elżbieta Anna Polak; (-) Mariusz Popielarz; (-) Renata Rak; (-) Magdalena Roguska; (-) Monika Rosa; (-) Marek Rząsa; (-) Krystyna Sibińska; (-) Rafał Siemaszko; (-) Waldemar Sługocki; (-) Weronika Smarduch; (-) Franciszek Sterczewski; (-) Andrzej Szewiński; (-) Henryk Szopiński; (-) Łukasz Ściebiorowski; (-) Apoloniusz Tajner; (-) Krzysztof Truskolaski; (-) Robert Wardzała; (-) Anna Wojciechowska; (-) Bartosz Zawieja; (-) Urszula Sara Zielińska.

U C H W A Ł A

z dnia ...

w sprawie upamiętnienia 100. rocznicy urodzin Tadeusza Konwickiego

„Wszystko, co napisał o swoich stronach, wyznaczało jego rangę literacką. Był pierwszym kierownikiem literackim zespołu filmowego «Kadr» i odegrał wielką rolę w rozwoju polskiego kina. [...] Tadeusz nicował swoje książki przez całe lata i w pejzażu polskiego kina ma swoje poczesne miejsce” - pisał o Tadeuszu Konwickim Kazimierz Kutz w „Klapsach i ścinkach. Moim alfabecie filmowym i nie tylko”.

Urodzony w 1926 roku w Nowej Wilejce na Wileńszczyźnie prozaik, scenarzysta i reżyser filmowy dorastał w przestrzeni wielokulturowych Kresów, które na zawsze stały się dla niego mityczną Arkadią utraconą. Tadeusz Konwicki - niepokorny, pełen ironii i melancholii - z czasem stał się jednym z najważniejszych twórców niezgody. Przez całe życie pozostawał pisarzem osobnym, wiernym własnym doświadczeniom, pamięci i moralnemu niepokojowi. Jego twórczość stanowi jedno z najważniejszych duchowych świadectw polskiego XX wieku.

Literacki dorobek Tadeusza Konwickiego tworzą dzieła fundamentalne dla powojennej kultury polskiej, m.in.: „Z oblężonego miasta“, „Kronika wypadków miłosnych, Wniebowstąpienie“, „Nic albo nic“, „Kalendarz i klepsydra“ czy „Mała apokalipsa“. Choć bardzo często posługiwał się formą narratora pierwszoosobowego, zaznaczał, że jego powieści nie są autobiograficzne. Przemysław Czapliński w książce poświęconej twórczości Konwickiego określił go mianem kontynuatora prozatorskiej tradycji Stanisława Ignacego Witkiewicza - demaskował mechanizmy zniewolenia, upominając się o podmiotowość jednostki uwikłanej w przemoc ideologiczną.

Od połowy lat 50. Tadeusz Konwicki poświęca się także twórczości filmowej, tworząc tzw. polską szkołę filmową. W autorskim kinie Konwickiego, podobnie jak w jego prozie, pojawia się bohater, któremu trudno odnaleźć się w zastanej rzeczywistości - nieustannie ucieka: od wojennej przeszłości, od wyrzutów sumienia, od własnych niespełnień. Nadał kinu powojennemu wymiar metafizyczny i egzystencjalny, co ukazał w filmach: „Ostatni dzień lata“, „Salto“, „Jak daleko stąd, jak blisko“, „Dolina Issy“, „Lawa“.

Tadeusz Konwicki od 1956 roku mieszkał w Warszawie przy ul. Wojciecha Górskiego 1. Niemal codziennie można było go spotkać przy legendarnym stoliku w kawiarni „Czytelnik” - będącym przestrzenią wolnej, nieskrępowanej myśli – który skupiał wokół siebie wybitne postacie życia literackiego i artystycznego, m.in. Wilhelma Macha, Leopolda Tyrmanda, Stanisława Dygata, Irenę Szymańską, Gustawa Holoubka, Andrzeja Łapickiego i Janusza Morgensterna. W 2005 roku otrzymał Złoty Medal „Zasłużony Kulturze - Gloria Artis”. Zmarł 7 stycznia 2015 roku w Warszawie. Został pochowany na Powązkach Wojskowych.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, przekonany o wyjątkowym znaczeniu dokonań Tadeusza Konwickiego dla literatury i kultury polskiej, oddaje hołd temu wybitnemu twórcy w 100. rocznicę jego urodzin.

UZASADNIENIE

Tadeusz Konwicki, syn Michała i Jadwigi z domu Kieżun, urodził się 22 czerwca 1926 roku w Nowej Wilejce. W latach 1938 - 1939 uczęszczał do wileńskiego Gimnazjum im. Króla Zygmunta Augusta. Po wybuchu wojny pracował jako robotnik kolejowy i pomocnik elektryka, jednocześnie uczęszczając na tajne komplety, dzięki czemu w 1944 roku zdał konspiracyjną maturę. Jako żołnierz podziemia niepodległościowego (1944 - 1945) brał udział w akcji „Burza”. Po wojnie krótko przebywał w Gliwicach, a następnie rozpoczął studia filologiczne na Uniwersytecie Jagiellońskim, które kontynuował na Uniwersytecie Warszawskim. Zrezygnował jednak z egzaminów magisterskich i studiów. W 1949 roku poślubił Danutę Lenicę (1930 - 1999), artystkę plastyczkę i ilustratorkę książek dla dzieci, córkę Alfreda Lenicy i siostrę Jana Lenicy. Małżeństwo Konwických miało dwie córki - Marię Konwiczną oraz młodszą Annę Wesołowską.

Tadeusz Konwicki debiutował jako reportażysta i rysownik w dodatku literackim do „Dziennika Polskiego” w 1946 roku. Współpracował także z tygodnikiem „Odrodzenie” oraz pismami: „Nurt”, „Po prostu” i „Świat Młodych”. Po latach część publikowanych wówczas tekstów ukaże się w tomie „Wiatr i pył”. Na przełomie lat 40. i 50. XX wieku był jednym z czołowych reprezentantów socrealistycznej literatury i publicystyki, określanych jako „pryszczaci” (powieści: „Przy budowie”, „Godzina smutku”, „Władza”). W 1953 roku został formalnie przyjęty do Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, z której usunięto go w 1966 roku za współudział w liście protestacyjnym w obronie profesora Leszka Kołakowskiego.

Jego debiutancka powieść „Rojsty” z 1948 roku, zatrzymana przez cenzurę, drukiem ukazała się dopiero w 1956 roku. W kolejnych latach stworzył cykl, w którym kraina dojrzewania – Wileńszczyzna - jawi się jako raj utracony (m.in.: „Z oblężonego miasta” z 1956 roku oraz „Kronika wypadków miłosnych” z 1974 roku). We „Wniebowstąpieniu” (1967), „Nic albo nic” (1971) oraz w aluzyjnym paradienniku „Kalendarz i klepsydra” (1976) pisarz nakreślił wieloznaczny obraz pokłosa wojny i stalinizmu. Od 1976 roku Konwicki publikował w drugim obiegu, m.in. „Małą apokalipsę” (1979). Po przełomie 1989 roku ukazało się „Czytadło” (1992) - powieść utrzymana w charakterystycznej dla pisarza aurze niedopowiedzeń i niepewności - a następnie zamykający karierę literacką Konwického ironiczny „Pamflet na siebie” (1995). W 2008 roku wydany został jeszcze tom „Wiatr i pył”, do którego teksty Tadeusza Konwického wybrali badacze jego twórczości – Tadeusz Lubelski i Przemysław Kaniecki.

Od połowy lat 50. Tadeusz Konwicki poświęca się także twórczości filmowej. Zarówno jako kierownik literacki Zespołu Filmowego „Kadr”, a następnie „Kraj”, „Pryzmat” i „Perspektywa”, jak również jako scenarzysta, a w końcu reżyser, przyczynia się do powstania tzw. polskiej szkoły filmowej. W 1956 roku zadebiutował jako scenarzysta („Zimowy zmierzch”, 1958); według jego scenariuszy powstały także „Matka Joanna od Aniołów” (1960) i „Faraon” (1966) Jerzego Kawalerowicza. W 1958 roku debiutuje zaś jako reżyser, a jego film „Ostatni dzień lata” zostaje nagrodzony na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Wenecji Grand Prix w kategorii filmów dokumentalnych i krótkometrażowych. W autorskim kinie Konwickiego, podobnie jak w jego prozie, pojawia się bohater, któremu trudno odnaleźć się w zastanej rzeczywistości - nieustannie ucieka: od wojennej przeszłości, od wyrzutów sumienia, od własnych niespełnień („Salto” z 1965 roku, „Jak daleko stąd, jak blisko” z 1971 roku). Konwicki reżyserował także scenariusze oparte na utworach Czesława Miłosza („Dolina Issy”) oraz Adama Mickiewicza („Lawa” na podstawie „Dziadów”). W 1985 roku wystąpił gościnnie w „Kronice wypadków miłosnych” Andrzeja Wajdy, na podstawie własnego scenariusza.

Tadeusz Konwicki od 1956 roku aż do śmierci mieszkał przy ul. Wojciecha Górskiego 1, na „tyłach” Nowego Świata, skąd rozciągał się widok na Pałac Kultury i Nauki. Niemal codziennie można było go spotkać przy legendarnym stoliku w kawiarni w podziemiach wydawnictwa „Czytelnik” - będącym przestrzenią wolnej, nieskrępowanej myśli – który skupiał wokół siebie wybitne postacie życia literackiego i artystycznego, m.in. Wilhelma Macha, Leopolda Tyrmanda, Stanisława Dygata, Irenę Szymańską, Gustawa Holoubka, Andrzeja Łapickiego i Janusza Morgensterna. W lutym 1978 roku został członkiem Towarzystwa Kursów Naukowych, patronującego wykładom Uniwersytetu Latającego, a 20 sierpnia 1980 roku podpisał apel 64 uczonych, pisarzy i publicystów do władz komunistycznych o podjęcie dialogu ze strajkującymi robotnikami. W 2005 roku został odznaczony Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze - Gloria Artis”. Zmarł 7 stycznia 2015 roku w Warszawie, gdzie spoczął na Wojskowych Powązkach.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, przekonany o wyjątkowym znaczeniu dokonań Tadeusza Konwickiego dla literatury i kultury polskiej, oddaje hołd temu wybitnemu twórcy w 100. rocznicę jego urodzin.